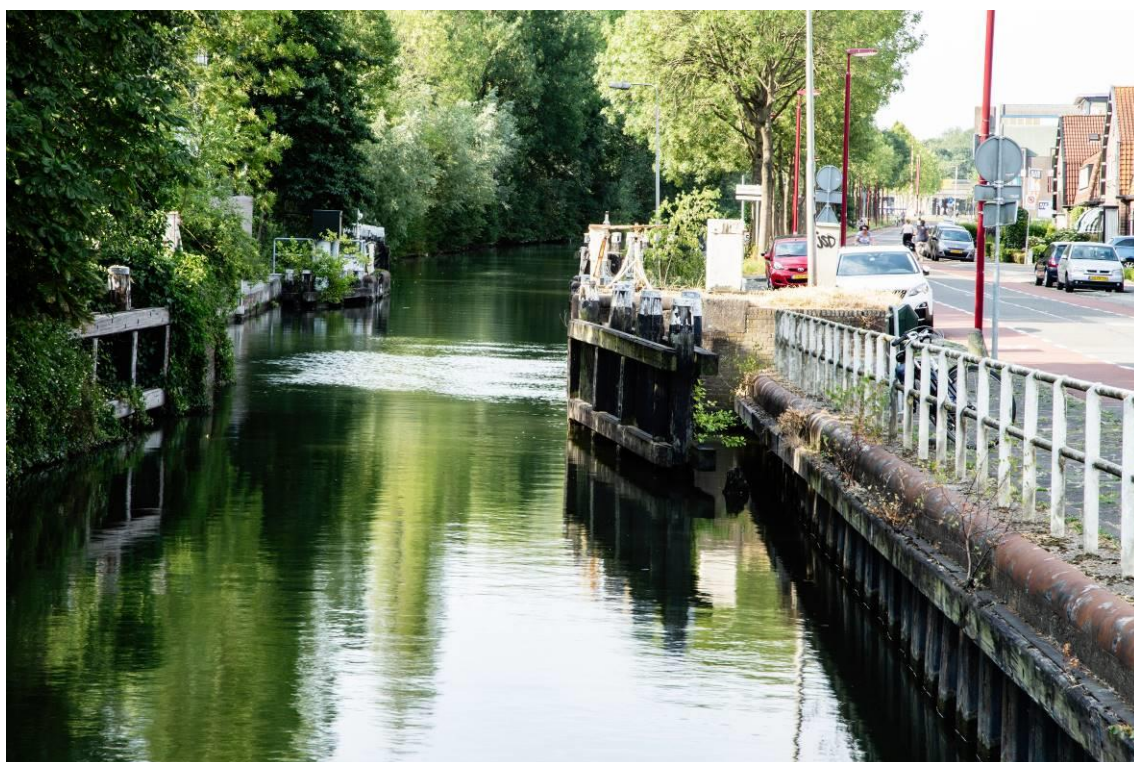

Projectplan Doorslagsluis: Maatregelen uitbreiden Klimaatbestendige Wateraanvoer Midden-Nederland

24 augustus 2021

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

Poldermolen 2
Postbus 550
3990 GJ Houten
T +31 30 634 57 00
post@hdsr.nl
www.destichtserijnlanden.nl/kwa

Colofon

Datum 24 augustus 2021
Projectnummer 21512
Documentnummer DM 1770362
Auteur Projectteam KWA+
Projectmanager Peter Hesen

Inhoudsopgave

1	Deel I: Project KWA+ Doorslagsluis.....	7
1.1	Aanleiding en doel.....	7
1.2	Ligging en begrenzing projectgebied.....	8
1.3	Inrichting watersysteem.....	9
1.4	Beschrijving maatregelen.....	10
1.4.1	Uitgangspunten voor het plan.....	10
1.4.2	Uitwerking van het technisch ontwerp.....	11
1.4.3	Effecten van het plan.....	15
1.5	Gevolgen voor de omgeving en te treffen voorzieningen.....	15
1.5.1	(Mede-)gebruik van het projectgebied.....	15
1.5.2	Beperken nadelige gevolgen van de uitvoering.....	16
1.5.3	Omgevingsonderzoeken en te treffen voorzieningen.....	17
1.5.4	Uitvoeringsaspecten.....	18
1.5.5	Planning.....	18
1.6	Eigendom, beheer en onderhoud.....	19
1.6.1	Eigendom.....	19
1.6.2	Beheer en onderhoud.....	19
1.7	Communicatie en participatie.....	19
1.7.1	Belanghebbenden.....	19
1.7.2	Communicatiedoelstellingen.....	20
1.7.3	Communicatie tot op heden.....	20
1.7.4	Verdere communicatie.....	20
1.7.5	Contactpersoon waterschap.....	21
2	Deel II: Verantwoording.....	22
2.1	Toetsing aan de wettelijke kaders.....	22
2.1.1	Waterwet.....	22
2.2	Toetsing aan de beleidskaders.....	22
2.2.1	Deltaplan Zoetwater.....	22
2.2.2	Waterakkoord.....	22
2.2.3	Green Deal.....	22
2.2.4	Legger.....	23
2.2.5	Nieuwe omgevingswet versus projectplan Waterwet.....	23
2.3	Totstandkoming voorkeursvariant.....	23
2.3.1	Eerste Verkenning (2015-2016).....	23
2.3.2	Tweede verkenning vanaf 2017 (Maatregelen in of rond de Doorslag).....	24
2.3.3	Een oplossing binnen het sluiscomplex.....	25
2.3.4	De weg naar de verder uitgewerkte voorkeursvariant.....	27
2.4	Benodigde vergunningen en ontheffingen.....	27
2.4.1	Kabels en leidingen.....	28
3	Deel III: Rechtsbescherming.....	29
3.1	Procedure projectplan.....	29

Bijlage A Referentie ontwerp.....	31
--	-----------

Samenvatting

Als het in Nederland langdurig droog is, is er in West-Nederland onvoldoende zoetwater beschikbaar. Dan is de landelijke afspraak om extra zoetwater aan te voeren via het beheergebied van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden. Deze aanvoer van extra zoetwater noemen we de KWA: Klimaatbestendige Water Aanvoer Midden Nederland. De verwachting is dat door klimaatsverandering de behoefte aan zoetwater toeneemt en de KWA vaker en langduriger ingezet gaat worden. Onder de naam 'Capaciteitsuitbreiding Klimaatbestendige Wateraanvoer (KWA+)' gaan we de wateraanvoer uitbreiden van 7 m³/s naar 15 m³/s en het watersysteem verbeteren en robuuster maken.

Eén van de routes van de KWA loopt via de Doorslag in Nieuwegein. Water dat uit het Amsterdam-Rijnkanaal in het Merwedekanaal wordt gepompt stroomt via de Doorslag en de Gekanaliseerde Hollandsche IJssel (GHIJ) naar het westen. De sluishoofden in de Doorslag en het brughoofd aan het begin van dit kanaal zorgen voor een vernauwing en beperken daarmee de wateraanvoer.

Om het doorstroomprofiel op deze plekken te vergroten worden de sluishoofden en het brughoofd ontmanteld. De sluishoofden worden in de vorm van 'zwevende balkons' weer teruggebouwd. Onder deze nieuwe constructies ontstaat zo voldoende doorstroomprofiel en aanvoermogelijkheid van zoetwater. Ter plaatse van het bestaande brughoofd wordt een nieuw ingekort brughoofd geplaatst.

Tegelijkertijd vindt renovatie plaats van de kades in de sluis en de kades tussen de sluis en het brughoofd. De sluis is een gemeentelijk monument en de locatie heeft een belangrijke geschiedkundige betekenis. Daarom behoudt de plek ook na de ingreep een sterke cultuurhistorische uitstraling. Dit wordt onder meer gedaan door de sluishoofden en het brughoofd in een aangepaste vorm, maar met behoud van specifieke kenmerken terug te bouwen en daarbij zo veel mogelijk oorspronkelijk of authentiek (uitziend) materiaal te gebruiken. Ook worden cultuurhistorische elementen, zoals sluisbediening en leuningwerk, teruggeplaatst en komen er informatieborden over de geschiedenis van de plek.

Aan de gekozen uitvoeringsvariant is een proces voorafgegaan waarbij uitgebreid onderzoek is verricht. Er is een bouwhistorisch onderzoek naar de monumentale status van de sluis gedaan en er zijn Multi-criteria-analyses (MCA) uitgevoerd waarbij de mogelijke varianten getoetst zijn op verschillende relevante aspecten en belangen om zo tot een weloverwogen keuze te kunnen komen. Tegelijkertijd heeft een uitgebreid afstemmings- en participatieproces plaatsgevonden met de direct belanghebbenden, zoals de gemeente Nieuwegein, de Monumentencommissie, de Historische Kring, wijkvertegenwoordiging, de fabriek Ecolab en omwonenden.

Leeswijzer

In deel I van dit document wordt de aanleiding en het doel van het plan beschreven. Tevens is een beschrijving van de maatregelen en daarbij horende technische uitgangspunten opgenomen. Ook zijn de effecten van de maatregelen op de omgeving in kaart gebracht.

In deel II staat de juridische achtergrond van de maatregelen, een verantwoording van de keuze voor de voorgestelde inrichtingsvariant en een beschrijving van de benodigde vergunningen beschreven.

De procedures en inspraak- en beroepsmogelijkheden op het projectplan staan uitgewerkt in deel III.

1 Deel I: Project KWA+ Doorslagsluis

1.1 Aanleiding en doel

Als het langdurig droog is en de rivierafvoeren afnemen, dringt het zoute zeewater via de rivieren West-Nederland in. Dit zoute water kan veel schade veroorzaken aan kwetsbare natuur en teelten. De waterschappen in West-Nederland doen er alles aan om het zoute water tegen te houden. Maar als er te weinig zoetwater is, vragen zij aan De Stichtse Rijnlanden om in die periodes extra zoetwater aan te voeren naar West-Nederland. Het waterschap voert dan via verschillende routes extra zoetwater aan naar het westen. Deze aanvoerroutes noemen we de KWA: Klimaatbestendige Water Aanvoer Midden Nederland kortweg KWA. De verwachting is dat door klimaatverandering en economische groei de behoefte aan zoetwater toeneemt en de KWA vaker en langduriger ingezet gaat worden. Onder de naam KWA+, gaan we de wateraanvoer uitbreiden en het watersysteem verbeteren en robuuster maken. Dit doen we door op tien locaties maatregelen te treffen ter vergroting van de doorstroming en ter vermindering van de overlast voor de omgeving als de KWA in bedrijf is.

Eén van de routes van de KWA loopt vanaf het Amsterdam-Rijnkanaal via het Merwedekanaal en de Doorslag naar de Gekanaliseerde Hollandsche IJssel (hierna: GHIJ). Aan het begin van de Doorslag ligt een brughoofd van een voormalige draaibrug en een monumentale sluis die sinds 1972 niet meer als dusdanig in gebruik is. De vier sluishoofden en het brughoofd zorgen voor versmalling van de Doorslag en voor opstuwning van het water (afremming van de doorstroming). Om deze knelpunten op te heffen worden de sluishoofden en het brughoofd ontmanteld. Op die plekken worden zwevende sluishoofden en een ingekort brughoofd teruggeplaatst en vindt renovatie plaats van de metselwerkkades in de sluis (sluiskolkwanden) en van de metselwerkkades tussen de sluis en het brughoofd. Zo blijft de vorm van de sluis en het brughoofd bewaard. Op de nieuwe sluishoofden komen elementen terug van de oude bedieningswerken van de sluis. Hierdoor behoudt de locatie zo veel mogelijk zijn cultuurhistorische uitstraling.

De renovatie van de sluis en kades van de Doorslag is deels een opgave die wordt meegenomen vanuit het project 'Gekanaliseerde Hollandsche IJssel'¹.

Dit projectplan omvat het aanpassen van de vier sluishoofden en het brughoofd van de voormalige draaibrug, het vernieuwen van de remmingwerken, het realiseren van het compartimenteringswerk² en het rooveren van de sluiskolkwanden en de kademuren tussen het brughoofd en de Doorslagsluis. De werkzaamheden hebben als doel de capaciteit van de KWA te verhogen en het sluiscomplex tegelijkertijd op te knappen.

Het projectplan beschrijft de ligging en begrenzing van het projectgebied, het ontwerp van de verschillende onderdelen en de wijze van uitvoering. Ook worden de gevolgen voor de omgeving beschreven en de te treffen maatregelen om mogelijke negatieve

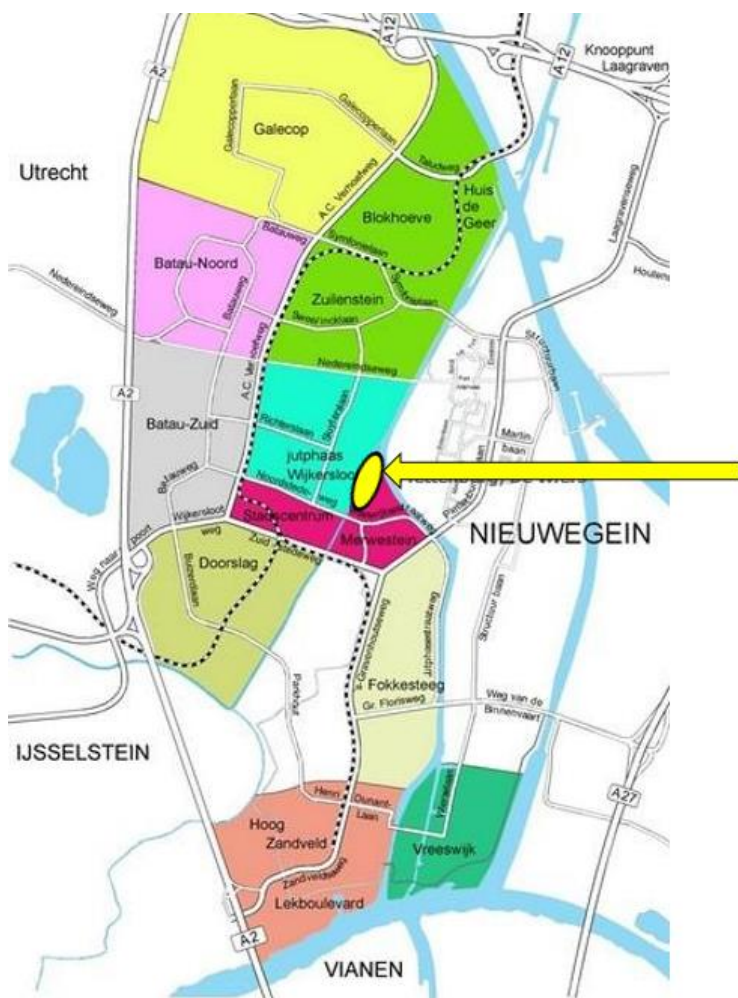
¹. Binnen dit project wordt naast het rooveren van de sluis ook de Doorslag gebaggerd en de beschoeiing vervangen

² Compartimenteringswerk: de deuren in de sluis kunnen ook worden gebruikt om het water aan weerszijden van de sluis van elkaar af te sluiten, te 'compartimenteren'. Daarmee is de huidige sluis formeel ook een compartimenteringswerk, dat wordt ingezet bij een calamiteit zoals het falen van een kering of ernstige waterverontreiniging.

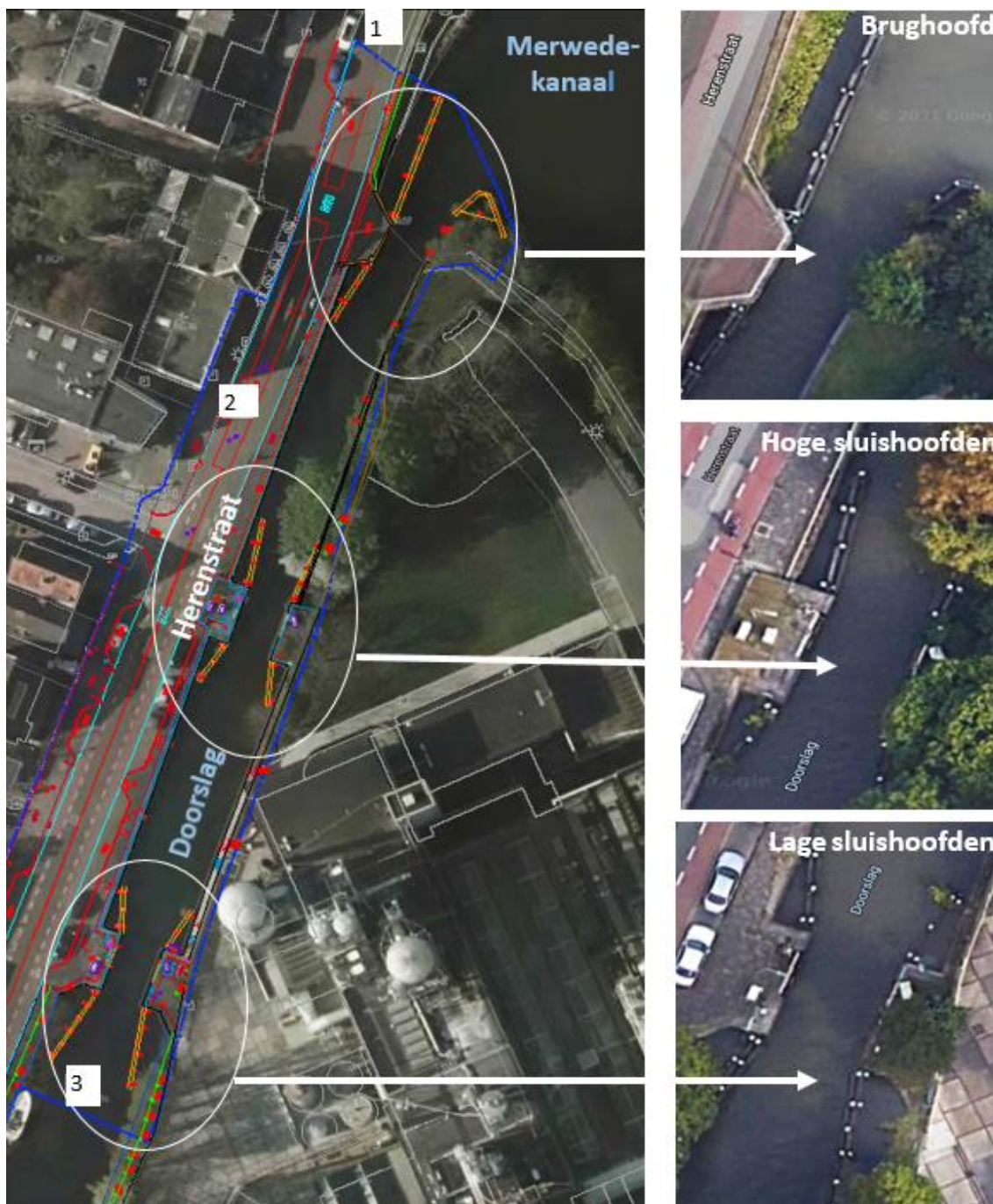
effecten te verminderen of te voorkomen. Daarnaast staat de afstemming met en de participatie van de belanghebbenden beschreven.

1.2 Ligging en begrenzing projectgebied

Het projectgebied betreft het noordelijk deel van kanaal de Doorslag en ligt centraal in de gemeente Nieuwegein in de wijk Jutphaas-Wijkersloot, zie figuur 1. De Doorslag is een kanaal tussen het Merwedekanaal en de GHJ, ten zuidoosten van de wijk Doorslag in Nieuwegein, zie figuur 2. Het projectgebied is het gebied rondom de Doorslag(sluis) aan de Herenstraat. Dit is een doorgaande weg en een belangrijke fietsroute tussen Utrecht, Nieuwegein en IJsselstein.

Figuur 1: Projectgebied

Figuur 2: Projectlocatie

Tijdens de inzet van de KWA is de Doorslag in gebruik als aanvoerroute richting de GHIJ. Het water dat voor de KWA naar het westen wordt aangevoerd, wordt vanuit het Amsterdam-Rijnkanaal door het Noordergemaal op het Merwedekanaal gepompt. Daarna stroomt het via de Doorslag en de GHIJ deels naar Gouda en deels – via de Enkele Wiericke en de Oude Rijn - naar Bodegraven. Bij Gouda en Bodegraven wordt het ingelaten op het boezemsysteem van het Hoogheemraadschap van Rijnland.

De Doorslag is grotendeels in gebruik voor recreatievaart. Daarnaast zijn er enkele commerciële scheepvaartbedrijven die gebruik maken van de Doorslag. Aan het begin

van de Doorslag ligt de Doorslagsluis. Dit is een schutsluis die sinds 1972 buiten gebruik is om te schutten. In dat jaar is het waterpeil in de Doorslag en het Merwedekanaal gelijk getrokken en was het schutten van schepen niet meer nodig. In geval van een calamiteit bestaat nog wel de mogelijkheid om de sluis af te sluiten.

Historisch kader

De Doorslag en daarmee ook de Doorslagsluis danken hun naam aan een historisch feit. In 1127 is de Vaartse Rijn gegraven als verbinding tussen de Oude gracht en de Hollandse IJssel. Een deel van de route liep door het riviertje de Geine. Halverwege de Geine lag een (IJssel)dijk die de doorgang versperde. Na aanleg van een andere, meer zuidelijk gelegen dijk langs de IJssel, kon de dijk in de Vaartse Rijn worden doorbroken (ofwel doorgeslagen). Zo kreeg de Doorslag zijn huidige naam.

De Doorslag vormde in de Middeleeuwen een belangrijke scheepvaartverbinding tussen Utrecht en de Rijn. In 1285 werd de Hollandsche IJssel afgedamd van de Lek, waardoor de verbinding van Utrecht met de Rijn was versperd. Kort daarop kreeg Utrecht een nieuwe rechtstreekse vaarverbinding naar de Lek. Vanaf Jutphaas niet meer via de Doorslag, maar via de Nieuwe Rijn naar Vreeswijk. Om de Vaartse Rijn – Nieuwe Rijn op peil te houden, werd in 1671 aan de noordzijde van de Doorslag de schutsluis ‘Doorslagsluis’ gebouwd.

In 1672 had de sluis voor het eerst een militaire functie. Het omliggende gebied was toen als verdedigingsmiddel door een Franse invasiemacht onder water gezet en de gesloten sluis moest voorkomen dat het water via de Hollandse IJssel wegliep. Later werd de sluis officieel onderdeel van de (Oude en Nieuwe) Hollandse Waterlinie.

De weg langs de Doorslag en de weg over de brug ten noorden van de sluis had een belangrijke verkeersfunctie en werd begin negentiende eeuw, ten tijde van Napoleon, zelfs verheven tot ‘keizerlijke route’. Van de brug resteert nu nog alleen het westelijk brughoofd, aan de zijde van de Herenstraat.

De laatste grootschalige restauratie van de sluis vond in 1885 plaats (aanleg Merwedekanaal) waarbij de oude sluis volledig is verwijderd en een nieuwe sluis is gebouwd. Sinds 1972 is de Doorslagsluis formeel buiten gebruik voor het schutten van de scheepvaart.

1.4 Beschrijving maatregelen

1.4.1 Uitgangspunten voor het plan

De aanleiding en daarmee belangrijk uitgangspunt van dit projectplan is het vergroten van de doorstroming (doorstroomprofiel) door het wegnemen van de opstuwung (remming van de doorstroming) door de sluishoofden en het brughoofd. Daarnaast willen we als waterschap werk met werk maken door achterstallig onderhoud te plegen aan de Doorslag (-kades) en de sluis op te knappen. Daarom renoveren wij gelijktijdig de metselwerkkades in de sluis (sluiskolkwanden) en de metselwerkkades tussen de sluis en het brughoofd. We vervangen de huidige remmingwerken³ en renoveren het verouderde leuningwerk van het brughoofd.

Het is hierbij belangrijk dat de cultuurhistorische uitstraling van de locatie zo veel mogelijk blijft bestaan. Waarbij met name de herkenbaarheid van het sluiscomplex centraal staat. In de totstandkoming van de maatregelen is de afstemming met en

³ Onder remmingwerken verstaan we de palen met dwarsbalken bij de sluis en het brughoofd. Dit ‘geleidewerk’ zorgt voor afremming van schepen als deze sluis of brughoofd dreigen aan te varen.

participatie door de omgeving een belangrijke voorwaarde om tot een gedragen plan te komen.

Tenslotte is - gezien de ligging van de sluis, midden in het stedelijk gebied van Nieuwegein - het zoveel mogelijk voorkomen van overlast tijdens de uitvoering een belangrijk uitgangspunt van het project.

1.4.2 Uitwerking van het technisch ontwerp

De werkzaamheden bestaan uit de volgende onderdelen:

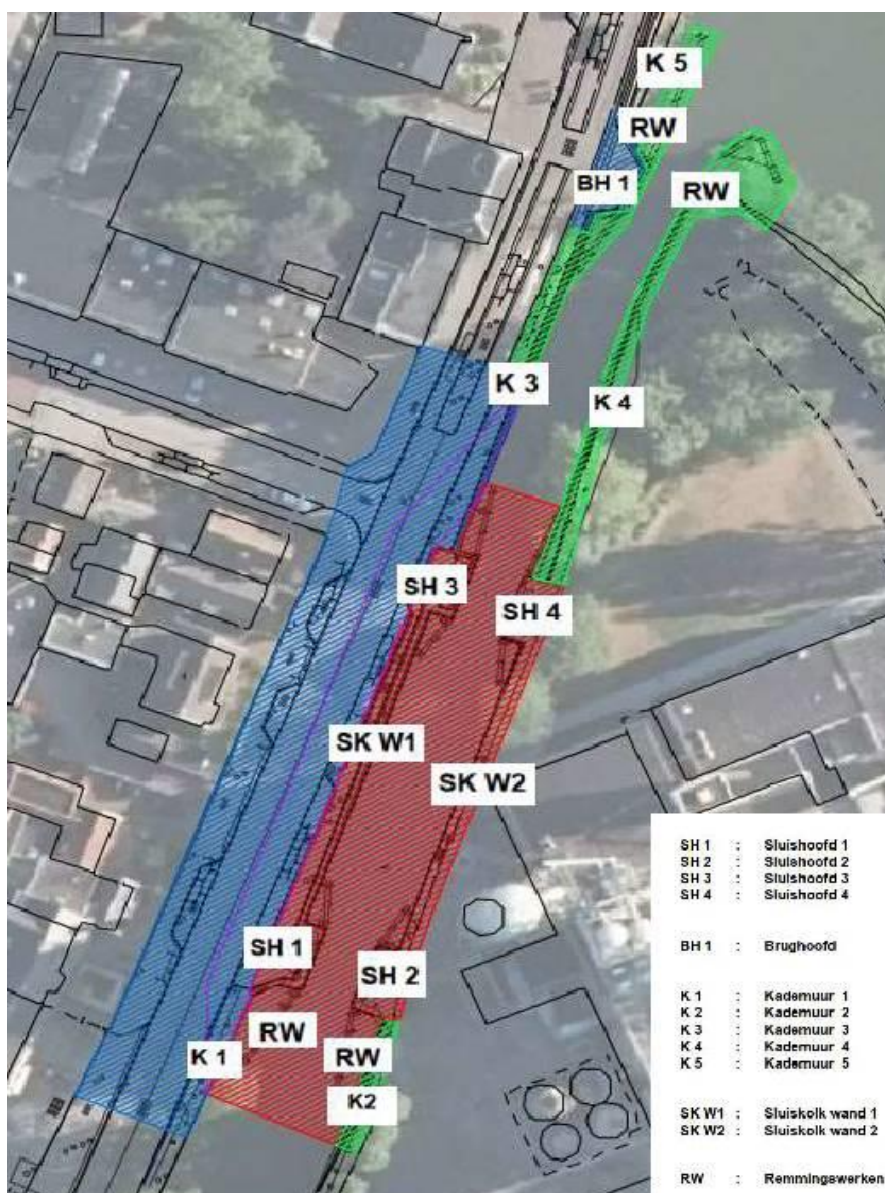
- A. Aanpassen van de vier sluishoofden.
- B. Aanpassen van het brughoofd van de voormalige draaibrug.
- C. Renoveren sluiswanden en kademuren
- D. Vernieuwen van remmingwerken
- E. Realiseren compartimenteringswerk t.b.v. waterveiligheid

Zie figuur 3 voor een overzicht van de ligging van de bovengenoemde sluisonderdelen.

- A. De vier sluishoofden (SH1 tm SH4) zullen zorgvuldig en deels met een kraan verwijderd worden. Op deze plekken komen nieuwe kadeconstructies. Stalen verankerde damwanden⁴ dienen als fundering voor de nieuwe kademuren. Boven de waterlijn worden zwevende balkons aangebracht die de vorm en uitstraling hebben van de verdwenen sluishoofden. We maken hierbij zoveel mogelijk gebruik van oorspronkelijk of authentiek (uitziend) materiaal. Onder de zwevende sluishoofden wordt op deze wijze acht vierkante meter extra doorstroomopening gerealiseerd. Deze balkons zijn bevestigd aan nieuwe damwanden en gefundeerd op nieuw geplaatste boorpalen⁵.
- B. Bestaande elementen zoals hekwerk, leuning en handwiel om de sluisdeuren te openen worden gerenoveerd. De houten sluisdeuren worden verwijderd en niet meer vervangen omdat ze in de huidige situatie geen schuttende functie meer hebben en het onderhoud van de deuren erg kostbaar is.
- C. Het deels verwijderen van het oude brughoofd (BH1) gebeurt zorgvuldig met een kraan. Boven de waterlijn wordt het nieuwe brughoofd als zwevend balkon terug gebracht. Het nieuwe brughoofd zal een verkorte versie zijn van het huidige brughoofd. Deze steekt circa 1 meter uit ten opzichte van de huidige sluiswanden om zo te laten zien dat er ooit een brughoofd heeft gestaan. Het nieuwe brughoofd wordt zo ingericht dat het als uitzichtpunt kan dienen voor passanten. In het ontwerp van het nieuwe brughoofd wordt minimaal rekening gehouden met de mogelijkheid dat er in de toekomst een nieuwe brug op deze plek kan worden aangelegd.

⁴ Een damwand is een grond- en/of waterkerende constructie, die bestaat uit een verticaal in de grond geplaatste wand. De wand bestaat uit losse elementen (planken of panelen) die door middel van een grond-dichte en in sommige gevallen ook waterdichte messing-en-groefverbinding (genoemd 'slot' bij stalen damwanden) met elkaar zijn verbonden

⁵ Een boorpaal is een in de grond gevormde betonnen paal die gebruikt wordt in paalfunderingen die zeer hoge belastingen moeten dragen.

Figuur 3: Overzicht van de ligging van de sluisonderdelen.

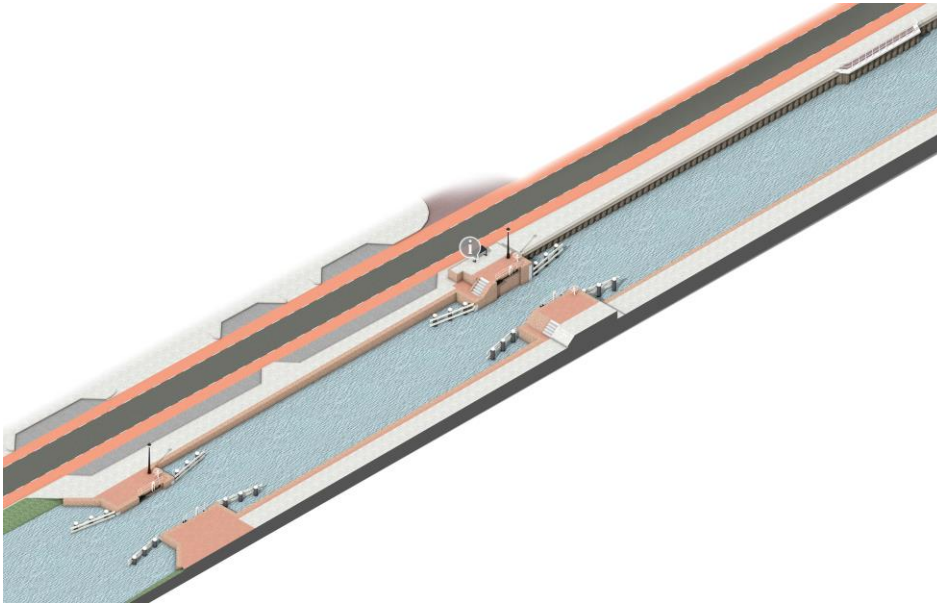
- D. De sluiswanden (SK W1 en SK W2) en de kademuren (K1 tm K4) worden gerestaureerd waarbij het patroon van het oude metselwerk in stand blijft. Kademuur 5 blijft in zijn huidige vorm bestaan.
- E. De huidige remmingwerken (RW) zijn aan het einde van hun levensduur. Er komen nieuwe, onderhoudsvriendelijke en lichter uitgevoerde remmingwerken in staal voor terug. Dit kan omdat het huidige vaarverkeer een lagere (zwaarte)klasse heeft dan het vaarverkeer dat bij de aanleg van de sluis gebruik maakte. De remmingwerken bij de sluishoofden en het brughoofd bestaan uit verticale palen en gordingen⁶.

Bij de noordelijke sluishoofden (SH3 en SH4) wordt er een nieuw compartimenteringswerk aangelegd. Het compartimenteringswerk zal in de nieuwe situatie niet meer bestaan uit sluisdeuren, maar uit uitsparingen in de

⁶ Een **gording** is een horizontale houten, kunststof of stalen balk (dwarsbalk) tussen de verticale palen

kade aan weerszijden van het kanaal, waarin in geval van een calamiteit, schotbalken⁷ kunnen worden geplaatst. Het nieuwe compartimenteringswerk (bij K3 en K4) voldoet aan de normen en eisen van deze tijd en garandeert de waterveiligheid voor de toekomst.

In onderstaande figuren zijn artist impressions te zien van de nieuwe situatie Doorslagsluis: Bovenaanzicht sluiscomplex en daaronder het brughoofd en de twee sluishoofden

Figuur 4: Bovenaanzicht sluiscomplex

Figuur 5: Brughoofd

⁷ Een **schotbalk** is een balk die onderdeel uitmaakt van een waterkering in een sluis of een poort. Met neergelaten en gestapelde schotbalken in de daartoe aangebrachte sponningen kan de doorvaart worden afgesloten.

Figuur 6: Hoge sluishoofden

Figuur 7: Lage sluishoofden

Om extra aandacht te geven aan de rijke historie van de locatie komen er informatieborden waarop de historie beschreven is. Indien mogelijk komt er een fietsofstelplaats zodat het uitnodigt tot – kortstondig - verblijf. De exacte invulling van deze locatie gebeurt in nauw overleg met de gemeente Nieuwegein.

1.4.3 Effecten van het plan

Watertekort

Met de realisatie van de maatregelen wordt het mogelijk om tijdens de inzet van de KWA meer water aan te voeren naar West-Nederland. Zo wordt daar schade aan kwetsbare teelten en natuur voorkomen.

Waterveiligheid

Het compartimenteringswerk in de sluis zorgt ervoor dat bij calamiteiten op de GHJ, het Merwedekanaal of de Doorslag, zoals het falen van een kade of een zware vervuiling, afgesloten kan worden. Dit zorgt ervoor de gevolgen van een calamiteit te verkleinen. In de huidige situatie werd dit ingevuld door de deuren van de sluis. De kades langs de Doorslag vormen de regionale waterkering. Door het project worden deze kades opgeknapt en daarmee onderhoudswerk aan de regionale waterkering uitgevoerd waarbij de waterveiligheid zal worden geborgd.

Natuur

Met de maatregelen in dit projectplan wordt extra aanvoer van zoetwater naar West-Nederland gerealiseerd. Hierdoor kan in dat gebied schade aan kwetsbare natuur en teelt worden voorkomen. Effecten op de lokale ecologische waarden staan in paragraaf 1.5.2. onder het kopje Flora en Fauna.

Cultuurhistorie

De Doorslagsluis is een gemeentelijk monument. Deze status is mede bepalend (geweest) voor de voorkeursvariant. Deze variant is tot stand gekomen door middel van een proces waarbij de belangen van de zoetwater aanvoer, de inbreng uit de participatie en de resultaten van onderzoeken worden afgewogen. De gekozen oplossing voorziet in het verwijderen van sommige delen van het monument, maar ook in het zoveel mogelijk terugbrengen van de oorspronkelijke vorm. Dit laatste bleek uit historisch onderzoek ook bepalend voor de huidige monumentale status van het monument. Waar mogelijk blijven originele objecten behouden en/of worden originele materialen hergebruikt. Zo wordt recht gedaan aan de cultuurhistorische waarde van de sluis.

1.5 Gevolgen voor de omgeving en te treffen voorzieningen

1.5.1 (Mede-)gebruik van het projectgebied

Het minimaliseren van de hinder bij de uitvoering is een belangrijk onderdeel van het project. Hoe de verkeersafwikkeling tijdens de werkzaamheden het beste kan verlopen, wordt uitgewerkt in een verkeersplan. Het verkeersplan wordt voordat de uitvoering start opgesteld en gedeeld met de direct belanghebbenden, zoals Gemeente Nieuwegein, direct omwonenden, Watersportverbond en de Fietsersbond Nieuwegein. Hierin zal ook aandacht besteed worden aan tijdige en laagdrempelige communicatie over de bereikbaarheid van woningen, andere objecten in het projectgebied en de Doorslag als vaarroute. Met het scheepvaartverkeer wordt rekening gehouden door zoveel als mogelijk buiten het recreatieseizoen te werken.

Fietsers, voetgangers en autoverkeer

Het doorgaande autoverkeer van de Herenstraat is gestremd gedurende de gehele uitvoering. Het autoverkeer wordt dan met een kleine omleiding langs de bouwplaats geleid. Het waterschap zorgt voor een duidelijke en tijdige aankondiging en omleidingsbebording. Huizen van aanwonenden ter hoogte van Doorslagsluis zullen per auto bereikbaar blijven voor laden en lossen van goederen. Het parkeren aan de

Herenstraat ter hoogte van de Doorslagsluis zal tijdens de uitvoering niet mogelijk zijn. Hierover zal tijdig gecommuniceerd worden.

Het fiets- en wandelverkeer kan, doordat de Herenstraat voor het doorgaande autoverkeer gestremd is, bijna altijd doorgang vinden. Alleen gedurende de werkzaamheden aan het brughoofd, is de Herenstraat ook voor het fiets- en wandelverkeer afgesloten. Verwacht wordt dat deze afsluiting niet langer dan een maand zal duren. Tijdens deze afsluiting wordt ook het fiets- en wandelverkeer met een kleine omleiding langs de bouwplaats geleid. Dit kondigen we duidelijk en tijdig aan met omleidingsbebording.

Scheepvaartverkeer

Grotendeels wordt de Doorslag gebruikt voor recreatievaart en beperkt door beroepsvaart. De beroepsvaart kan een alternatieve route gebruiken. Tijdens de uitvoering van het werk zal gewerkt worden met een verkort vaarseizoen voor de recreatievaart⁸. Dit betekent dat het vaarseizoen van 2022 een maand eerder eindigt en van het vaarseizoen van 2023 één maand later start. Het grootste deel van het werk vindt plaats buiten het vaarseizoen. Daardoor blijft de overlast voor de scheepvaart beperkt. De betrokken stakeholders worden van tevoren op de hoogte gesteld van de planning van de werkzaamheden.

1.5.2 Beperken nadelige gevolgen van de uitvoering

Geluid en trillingen

Om zo min mogelijk overlast voor de omgeving te veroorzaken werkt de aannemer volgens de "Meet- en beoordelingsrichtlijnen voor trillingen" (SBT-richtlijn). Deze richtlijn heeft betrekking op schade aan gebouwen, hinder voor personen in gebouwen en storing aan apparatuur bijv. in de fabriek Ecolab of andere bedrijven in de directe omgeving. Dit is tevens benodigd om schade te voorkomen aan bijvoorbeeld 'De Doorslag', een pand met de status van Rijksmonument dat zich naast de sluis bevindt. Ook voor geluidsoverlast wordt rekening gehouden met de omgeving door de wettelijke richtlijn te volgen.

De sluishoofden (SH1 tm SH4) worden middels boren, zagen en met behulp van een kraan, voorzien van een betonvergruizer, zorgvuldig ontmanteld. Met name het aanbrengen van de stalen damwanden zal geluidsoverlast met zich meebrengen en kan trillingen in de directe omgeving veroorzaken. De invloed van de trillingen op de omgeving wordt vooraf onderzocht. Op basis daarvan zal het waterschap vooraf een monitoringsplan opstellen. De staat van de bebouwing in de mogelijk te beïnvloeden directe omgeving leggen we vooraf vast met een zogenaamde nul-meting (waaronder foto's). Met behulp van trillingsmeters monitoren we tijdens de werkzaamheden de mogelijk gevoelige bebouwing in de omgeving. Indien het onderzoek vooraf aantoont dat de omgeving mogelijk schade kan ondervinden van de voorgenomen werkzaamheden zullen we passende maatregelen treffen om schade aan de bebouwing te voorkomen. Denk hierbij aan het drukken van de stalen damwanden in plaats van hoogfrequent trillen. Dit is een methode met minimale trillingsoverlast. Na afloop van de werkzaamheden worden nogmaals metingen uitgevoerd. Zo kan precies in kaart worden gebracht of werkzaamheden tot effecten hebben geleid.

Grondwater

Er zal tijdens de werkzaamheden lokaal en tijdelijk open bemaling plaatsvinden bij de sluishoofden en het brughoofd. Dit heeft geen negatief effect op de grondwaterstand

⁸ Het vaarseizoen loopt van 1 april tot 1 november.

en op de naastliggende bebouwing vanwege het dikke kleipakket ter plaatse (met hoge weerstand tegen horizontale grondwaterstroming).

1.5.3 Omgevingsonderzoeken en te treffen voorzieningen

In het kader van de uit te voeren werkzaamheden zijn al diverse onderzoeken uitgevoerd. Hieronder is per onderzoek een samenvatting opgenomen van de resultaten⁹.

Bodemonderzoek

Het doel van een verkennend bodemonderzoek is het vaststellen van de actuele milieuhygiënische kwaliteit van de bodem ter plaatse van de werkzaamheden. Hierdoor kan bepaald worden of grond vervuild is en afgevoerd moet worden of kan worden hergebruikt.

Uit het uitgevoerde onderzoek blijkt dat er geen verhoogde gehalten van de chemische stoffengroep PFAS (poly- en perfluoralkylstoffen) aanwezig zijn en ook is er geen asbest aangetroffen.

Op een tweetal locaties is sprake van een ernstig geval van bodemverontreiniging met zink en lood. De zinkverontreiniging heeft een omvang van circa 22,5 m3 en de loodverontreiniging bedraagt circa 20 m3. Deze grond zal gereinigd worden en afgevoerd naar een erkende grondverwerker. Hiervoor komt nieuwe schone grond in de plaats. Het werken op de locaties waar de bodemverontreiniging is aangetroffen, gebeurt volgens de geldende veiligheidsregels.

Daarnaast is uit het onderzoek naar voren gekomen dat er zich een dik kleipakket in de Doorslag bevindt. Dit heeft een gunstig effect wanneer bij de werkzaamheden lokaal en tijdelijk open bemaling plaats zal vinden bij de sluishoofden en het brughoofd.

Explosieven

Er is onderzocht of het projectgebied verdacht is op de mogelijke aanwezigheid van niet gesprongen explosieven (NGE). Na het raadplegen van de indicatieve kaart militair erfgoed (IKME) en het maken van een quickscan is gebleken dat de onderzoekslocatie in de Tweede Wereldoorlog onderdeel uitmaakte van de Hintere Wasserstellung, een Duitse verdedigingslinie. De locatie is echter niet aangemerkt als een verdachte locatie waarbij een verhoogde trefkans bestaat op het aantreffen van NGE. Aanvullende maatregelen zijn dan ook niet nodig.

Flora en fauna

Er is onderzoek gedaan naar de flora en fauna in het projectgebied om een inschatting te maken van mogelijk voorkomende beschermde soorten die in de Wet natuurbescherming benoemd worden. Er zijn geen beschermde soorten aangetroffen. Uit het onderzoek blijkt dat er vanuit de Wet Natuurbescherming geen belemmeringen zijn voor het uitvoeren van de werkzaamheden. We moeten nog wel rekening houden met het broedseizoen van vogels, de eventuele aanwezigheid van broedende vogels en passerende vleermuizen. Om dit te bewaken, stellen we een ecologisch werkprotocol op. Hierin staat welke maatregelen getroffen moeten worden om negatieve effecten op beschermde flora en fauna tijdens de werkzaamheden te voorkomen.

Archeologie en cultuurhistorie

Uit de archeologische verwachtingskaart van de gemeente Nieuwegein blijkt dat ter plaatse van de locatie een lage verwachting is op het aantreffen van archeologische waarden. Een vervolgonderzoek moet hiervoor nog plaatsvinden. Naast de

⁹ De onderzoeksresultaten zijn opvraagbaar bij het Waterschap

monumentale Doorslagsluis zijn de kade en enkele bebouwing aan de Herenstraat aangemerkt als cultuurhistorische waardevol.

Naar de Doorslagsluis zelf heeft een bouwhistorisch onderzoek plaats gevonden door Hylkema Erfgoed. Het verkennende onderzoek is uitgevoerd volgens de richtlijnen voor bouwhistorisch onderzoek en had als doel de monumentwaarde van de Doorslag vast te stellen.

De Doorslagsluis heeft in 2010 de status gekregen van gemeentelijk monument, met *'net voldoende punten in het scoringssysteem en als omschrijving dat de monumentale waarde niet zozeer is terug te vinden in toegepaste materialen of technieken, maar meer in de betekenis van de sluis binnen de ensemblewaarde en de waarde vanuit de gebruikshistorie'*.

De sluis is van belang voor dit deel van Nieuwegein/Jutphaas en vormde ooit een ensemble met de brug, de sluiswachterswoning, de brugwachterswoning en de herberg. Onderdeel van de sluis is ook het brughoofd aan het begin van de Doorslag. Deze is alleen aan de westzijde, langs de Herenstraat, nog aanwezig. De sluis is de afgelopen decennia regelmatig gerenoveerd. De laatste keer, in 1885, betrof het zelfs een volledige vervanging door een nieuwe sluis. De hoofdvorm en locatie van de sluis zijn wel altijd behouden gebleven.

Deze geschiedenis, de geringe monumentale waarde (net voldoende punten in het scoringssysteem) en de slechte staat waarin de sluis nu verkeert, zijn ook meegenomen in de afweging om tot de huidige voorkeursvariant te komen.

1.5.4 Uitvoeringsaspecten

Een gezamenlijk bouwteam, bestaande uit medewerkers van het waterschap en de aannemer, coördineert het hele project. Zowel het ontwerp door de architect, als de uitvoering door de aannemer. Deze vorm van nauwe samenwerking heeft als voordeel dat bij het ontwerp en de uitvoering de expertise van de aannemer en het waterschap ten volle benut kan worden. Zodra het ontwerp klaar is, is er geen aparte aanbesteding nodig voor de uitvoering en kan de aannemer direct aan het werk.

De aannemer werkt bij al zijn handelingen volgens de wettelijk geldende bepalingen en de specifieke randvoorwaarden die in het bestek zijn opgenomen. Bij de start van de werkzaamheden zal de aannemer een werkterrein inrichten. De uitvoering zal voornamelijk vanaf het water plaatsvinden. De kranen, bouwkeet en opslag zullen zich grotendeels op pontons op het water bevinden. Dit betekent dat slechts een klein werkterrein buiten de Doorslag nodig is, op grond van gemeente Nieuwegein. De exacte locatie is nog niet bekend, maar er zal gezocht worden naar een plek waarbij er zo min mogelijk overlast voor de omgeving is. De aannemer/het waterschap zal gesprekken voeren met gemeente Nieuwegein om afspraken te maken over het gebruik en het betreden van dit terrein. Na afronding van de werkzaamheden zal het werkterrein in dezelfde staat teruggebracht worden als voor de werkzaamheden.

Doordat de werkzaamheden grotendeels vanaf het water uitgevoerd gaan worden is het betreden van het terrein van fabriek Ecolab slechts beperkt nodig. Het waterschap heeft al gesprekken gevoerd met hen. Nadere afspraken zullen nog worden gemaakt.

1.5.5 Planning

De werkzaamheden duren circa 10 maanden. Na aanbesteding stelt de aannemer een uitvoeringsplanning op. Dit gebeurt in overleg met het waterschap en na afstemming met de belangrijkste stakeholders. De uitvoering zal naar verwachting in september 2022 starten en tot de zomervakantie plaatsvinden.

1.6 Eigendom, beheer en onderhoud

1.6.1 Eigendom

Omtrent het eigendom van de Doorslagsluis en de onderliggende grond, zijn al vergaande afspraken gemaakt met Rijkswaterstaat (RWS) en Rijksvastgoedbeheer (RVB), van wie HDSR het object in eigendom gaat krijgen. De verwachting is dat in de tweede helft van 2021 de kadastrale eigendomsoverdracht zal plaatsvinden van Rijkswaterstaat naar het waterschap.

De remmingwerken (aanvaarbeveiliging) aan de Merwedezijde van de Doorslag, bij het brughoofd, blijven liggen op het eigendom van RWS (zie figuur 8 rood omcirkelde gedeelten). RWS dient hiervoor in overleg met het RVB publiekrechtelijk toestemming te verlenen en het waterschap zal voor de te verrichten werkzaamheden een vergunning aan moeten vragen.

De gehele watergang de Doorslag is eigendom van het waterschap. Met de gemeente Nieuwegein wordt het gesprek aangegaan om afspraken te maken om versnippering van het eigendom van de Doorslag tegen te gaan.

Voor de verankering van de damwanden dienen groutankers te worden aangebracht aan weerszijden van de sluis. Hiervoor dient met de desbetreffende eigenaren nog in gesprek te worden gegaan om een zakelijk recht te vestigen.

Figuur 8: De remmingwerken aan Merwedezijde bij de ingang van de Doorslag

1.6.2 Beheer en onderhoud

Het toekomstig beheer en onderhoud van de Doorslagsluis blijft grotendeels de verantwoordelijkheid van het waterschap.

Met gemeente Nieuwegein is mondeling overeengekomen dat zij zorg zal dragen voor het beheer van de openbare delen van het complex, zoals het hekwerk, de verlichting, de inrichting van het informatiepunt en het terrein. Een schriftelijke vastlegging van deze afspraken vindt plaats op het moment dat het definitieve ontwerp gereed is. Voor het brughoofd geldt ook een dergelijke verdeling, met als opmerking dat het brughoofd zelf nauwelijks beheer en onderhoud behoeft en beheer en onderhoud van de remmingwerken bij het brughoofd voor rekening zijn van HDSR

1.7 Communicatie en participatie

1.7.1 Belanghebbenden

In dit project zijn er verschillende direct belanghebbenden. Dit zijn onder andere de gemeente Nieuwegein, Historische Kring Nieuwegein, het Wijknetwerk Jutphaas-Wijkersloot, de Monumentencommissie van de gemeente Nieuwegein, de fabriek

Ecolab, Rijkswaterstaat/ Rijksvastgoedbeheer, direct omwonenden en overige gebruikers.

1.7.2 Communicatiedoelstellingen

De communicatiedoelstellingen voor dit project zijn als volgt:

- De direct belanghebbenden zijn tijdig en volledig betrokken bij het plan.
- De (in)direct belanghebbenden zijn tijdig en volledig geïnformeerd over de planning van de maatregelen en de gevolgen ervan op hun omgeving.
- De belanghebbenden weten bij wie ze terecht kunnen voor meer informatie en in het geval van vragen.

1.7.3 Communicatie tot op heden

Om de belangrijkste aandachtspunten vanuit de omgeving inzichtelijk te krijgen en stakeholders tijdig op de hoogte te brengen van de plannen is er met verschillende stakeholders contact geweest. Tot op heden is met onderstaande direct belanghebbenden contact geweest:

- Gemeente Nieuwegein
- Historische Kring Nieuwegein
- Het Wijknetwerk Jutphaas-Wijkersloot
- Monumentencommissie van de gemeente Nieuwegein
- Fabriek Ecolab
- Rijkswaterstaat / Rijks Vastgoed Beheer
- Directe omwonenden projectgebied
- Fietzersbond Nieuwegein
- Sportvisserij Nederland/ VBC
- Watersportverbond
- Beroepsvaart

Participatieproces

Het belangrijkste onderdeel van de participatie heeft betrekking gehad op het ontwerp van de Doorslagsluis. Vanwege de monumentale status van de sluis en de ligging in bebouwd gebied naast een drukke weg, is dit een zorgvuldig en uitgebreid proces geweest. Dit heeft plaatsgevonden met direct belanghebbenden, zoals gemeente Nieuwegein, monumentencommissie, historische kring, wijknetwerk Jutphaas-Wijkersloot, fabriek Ecolab en direct omwonenden.

Met persoonlijke gesprekken, overleggen, (online) bijeenkomsten en presentaties zijn zij betrokken bij de plannen en hebben zij hun input kunnen leveren. Zoveel als mogelijk zijn hun ideeën en wensen meegenomen in de definitieve voorkeursvariant. De ideeën en wensen zijn getoetst aan drie eisen: er moet recht gedaan worden aan de cultuurhistorie, het moet uitvoerbaar zijn (zowel technisch als voor de omgeving) en financieel haalbaar (investering en onderhoud) zijn. Het waterschap heeft op grond van dit proces en in afstemming met de omgeving de voorkeursvariant ontwikkeld zoals omschreven in Deel 2 'Verantwoording' van dit projectplan.

1.7.4 Verdere communicatie

Ook na de vaststelling van het projectplan wil het waterschap de omgeving informeren over en betrekken bij het project. Dat doen we onder meer met een nieuwsbrief en een (online) bewonersavond vóór de start van het project. Wij streven naar een laagdrempelig contact tussen het waterschap/aannemer en de omgeving. Tijdens de uitvoering organiseert de aannemer een wekelijks inloopmoment waar zaken kunnen worden aangekaart en vragen kunnen worden gesteld door omwonenden en andere belanghebbenden. Zo kunnen signalen uit de omgeving snel opgepakt worden.

1.7.5 Contactpersoon waterschap

De omgevingsmanager van het project, Martijn Oosting, is tijdens de inspraakperiode beschikbaar voor vragen en opmerkingen over dit plan per e-mail kwa@hdsr.nl of op telefoonnummer 06 20294006.

2 Deel II: Verantwoording

2.1 Toetsing aan de wettelijke kaders

2.1.1 Waterwet

De Waterwet is onder meer gericht op het voorkomen en – waar nodig – beperken van overstromingen, wateroverlast en watertekort. Deze toepassing van de Waterwet vindt in samenhang plaats met de bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen. Bovendien is de samenhang met maatschappelijke functies van watersystemen van belang bij de toepassing van de Waterwet.

Het voorliggende plan is gericht op het voorkomen van een tekort aan zoetwater waardoor verzilting van inlaatwater in West-Nederland wordt tegengegaan en schade aan kwetsbare teelten en natuur wordt voorkomen. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan het beperken van watertekort en het verbeteren van de waterkwaliteit en waterveiligheid. Hiermee voldoet dit projectplan dus direct aan de Waterwet.

2.2 Toetsing aan de beleidskaders

2.2.1 Deltaplan Zoetwater

De deltabeslissing Zoetwater en het bijbehorend Deltaplan Zoetwater dragen eraan bij dat Nederland ook in de toekomst in drogere perioden over voldoende zoetwater beschikt, voor een goede leefomgeving en een sterke economie. Verspreid over Nederland zijn maatregelen nodig voor zuinig gebruik, vasthouden, bergen en aanvoeren van zoetwater. Voorliggend projectplan levert een bijdrage aan een van de afgesproken maatregelen in het Deltaplan Zoetwater en wordt volledig gefinancierd vanuit het Deltaprogramma. Zie voor meer informatie www.deltaprogramma.nl.

2.2.2 Waterakkoord

Na afronding van alle maatregelen binnen het project KWA+ zal het huidige Waterakkoord Kleinschalige Wateraanvoorzieningen Midden-Holland 2017, tussen Hoogheemraadschap van Rijnland en Hoogheemraadschap dDe Stichtse Rijnlanden, worden herzien. Zodat deze overeenstemt met de aanpassingen die via het project KWA+ zijn doorgevoerd in het watersysteem.

2.2.3 Green Deal

Zowel de Rijksoverheid als de betrokken waterschappen hebben duurzaamheid (in opdrachtverlening) hoog in het vaandel staan. Voor de waterschappen is dit onder meer opgenomen in de 'Green Deal'. Het project KWA+ werkt volgens deze uitgangspunten, met onder meer aandacht voor zuinig omgaan met energie/grondstoffen, bescherming van natuur, adequaat ruimtegebruik, aandacht voor ruimtelijke kwaliteit en doelmatige investeringen.

Voor dit deeltraject betekent dit het volgende:

Maatschappelijk verantwoord inkopen

In een inkoopplan stellen we per productgroep de ambities en duurzaamheidsvoorwaarden vast. Hierbij kan gedacht worden aan het in te kopen beton, hout en staalwerk.

Ook zal Social Return¹⁰ worden toegepast waarbij een coördinator van de aannemer ervoor zorgt dat dit van begin tot einde goed wordt begeleid.

¹⁰ Dit is een aanpak om meer werkgelegenheid te creëren voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt

Circulaire economie

Gekeken zal worden welke vrijkomende materialen hergebruikt kunnen worden of eventueel een andere bestemming kunnen krijgen. Denk hierbij aan het metselwerk en houten onderdelen van de sluis.

Klimaat en Energie

Er is een aannemer aangetrokken met niveau 5, het hoogste certificaat op de CO₂ prestatieladder. Dit is een CO₂-managementsysteem waarmee stapsgewijs CO₂-reductie wordt behaald. De CO₂-prestatieladder is opgedeeld in 5 niveaus, elk met hun eigen eisen die per niveau steeds strenger zijn. In niveau 1, 2 en 3 ligt de focus op de verduurzaming van de eigen organisatie. Bij niveau 4 en 5 wordt ook CO₂-uitstoot in de keten en de sector betrokken.

Zo zal voor het betonwerk een duurzaam betonmengsel worden gebruikt waarmee de CO₂-uitstoot met 30% wordt gereduceerd ten opzichte van regulier beton.

2.2.4 Legger

Na uitvoering van de werkzaamheden dient de legger van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden te worden gewijzigd. In de legger vindt de juridische vastlegging plaats van zaken als de ligging, vorm, afmeting en constructie van wateren of waterkeringen. Ook staan hier de zogeheten kunstwerken in vermeld zoals gemalen, sluisen, stuwen, duikers en bruggen. De legger is bepalend voor de verplichtingen over en weer tussen het waterschap, burgers en medeoverheden op het gebied van het onderhoud en de instandhouding van de waterstaatswerken.

2.2.5 Nieuwe omgevingswet versus projectplan Waterwet

Naar verwachting treedt per 1 juli 2022 de nieuwe omgevingswet in. Zolang een projectplan Waterwet niet onherroepelijk is, blijft het oude recht daarop van toepassing als het ontwerp daarvan voor de inwerkingtreding van afdeling 5.2 van de Omgevingswet ter inzage is gelegd. Bij dit projectplan zal dit augustus 2021 zijn.

2.3 Totstandkoming voorkeursvariant

Het uiteindelijke voorgestelde voorkeursalternatief is tot stand gekomen door middel van meerdere verkenningen, multicriteria-analyses (MCA), participatie en afstemming door en met de direct belanghebbenden. In onderstaande paragrafen lichten we de totstandkoming van de voorkeursvariant chronologisch toe.

2.3.1 Eerste Verkenning (2015-2016)

Hoewel dit projectplan zich richt op het vergroten van de capaciteit bij de Doorslagsluis, is er eerder ook gekeken naar oplossingen die buiten het huidige projectgebied liggen. Volledigheidshalve worden deze hieronder benoemd.

In de eerste verkenning van het project (2015-2016) zijn de mogelijkheden om de doorvoercapaciteit naar West-Nederland te vergroten via de GHJ langs drie verschillende routes onderzocht:

- Maatregelen in of rond de Doorslag
- Sluis met gemaal halverwege de GHIJ
- Gemaal bij de Lek nabij het Klaphek aansluitend op de Kromme IJssel

Route 2 en 3 zijn afgefallen door een combinatie van factoren, waaronder een grote impact op de omgeving, maar vooral ook hoge kosten voor de realisatie en het beheer en onderhoud. Deze kosten waren vele malen hoger dan bij Route 1.

2.3.2 Tweede verkenning vanaf 2017 (Maatregelen in of rond de Doorslag)

Op basis van de eerste verkenning is nader ingezoomd op maatregelen in en rond de Doorslag. Zowel vanuit het waterschap als vanuit de gemeente Nieuwegein bestond hierbij de wens om de sluis te behouden, vanwege de monumentale status en het cultuurhistorische belang van de locatie.

Bij deze tweede verkenning werden drie varianten onderscheiden die door ingenieursbureau Sweco zijn uitgewerkt in een Multicriteria analyse (MCA). Bij deze analyse is gekeken naar aspecten als cultuurhistorie, technische haalbaarheid, financiële haalbaarheid (investering en beheer) en omgeving. In deze fase heeft ook een bouwhistorisch onderzoek naar de Doorslagsluis plaatsgevonden (paragraaf 1.5.3) en de uitkomsten hiervan zijn meegenomen in het MCA. Het MCA is beoordeeld door het Algemeen bestuur van het waterschap en zij hebben variant 1 'Een oplossing binnen het sluiscomplex of in de directe omgeving' als beste oplossing aangewezen.

De drie onderstaande oplossingen zijn onderzocht:

1. Een oplossing binnen het sluiscomplex
Bij deze variant wordt het capaciteitsprobleem opgelost binnen het sluiscomplex, waarbij in meer of mindere mate rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarde van het sluiscomplex
2. Een bypass direct naast de sluis (onder de Herenstraat)
Bij deze variant wordt naast de sluis onder de weg (Herenstraat) een grote (2x4 m) koker (bypass) gemaakt waardoor de benodigde verruiming van de doorstroming gerealiseerd wordt. Vervolgens wordt de bestaande sluis in de huidige vorm gerestaureerd. De monumentale status van de sluis blijft behouden. Alle elementen die bijdragen aan de herkenbaarheid van de plek blijven op de locatie waar ze zich nu bevinden.
3. Een bypass ten zuiden van de huidige sluis (tussen Doorslag en Merwedekanaal)
Bij deze oplossing wordt de benodigde capaciteit gevonden in het aanleggen van een nieuwe waterverbinding tussen het Merwedekanaal en de Doorslag. De sluis blijft in z'n geheel bewaard.

De bypass direct naast de sluis (2) is afgefallen omdat er te weinig ruimte in de ondergrond beschikbaar blijft voor alle ondergrondse infrastructuur (kabels en leidingen). Dit kan een knelpunt worden bij toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen in de nabijheid van de sluis. Daarnaast zou de realisatie van deze variant leiden tot een grote impact op de omgeving.

De reden waarom de bypass ten zuiden van de huidige sluis (3) afgefallen is, is dat de impact van de uitvoering op de omgeving erg groot is. Een bestaande tertiaire watergang moet bij deze variant opgewaarderd worden tot regionale – verbindende watergang waarbij ook regionale keringen aan weerszijden moeten worden aangelegd.

Dit is ingrijpend en technisch lastig uitvoerbaar vanwege de stedelijke bebouwing op de oevers van de huidige watergang. Daarnaast is deze variant vele malen duurder dan de andere varianten.

In nauw overleg met de gemeente Nieuwegein is daarom gekozen voor het laten afvallen van zowel variant 2 en 3 en te focussen op een oplossing binnen het sluiscomplex.

2.3.3 Een oplossing binnen het sluiscomplex

Op basis van het voorgaande is duidelijk geworden dat een oplossing gevonden moest worden binnen het sluiscomplex. Binnen die oplossing heeft nog een verkenning plaatsgevonden om diverse varianten te kunnen vergelijken. Op hoofdlijnen zijn daarbij drie richtingen te onderscheiden:

- Sluis en brughoofd blijven volledig behouden
- Sluis en brughoofd worden volledig verwijderd
- Vorm en kenmerken van sluis en brughoofd blijven behouden, maar ter plaatse wel verruiming van het doorstroomprofiel door ontmanteling van de sluishoofden en het brughoofd en boven water terugbrengen van de vorm.

Deze drie richtingen zijn wederom in een MCA uitgewerkt. Hierbij is weer beoordeeld op cultuurhistorie, technische haalbaarheid, financiële haalbaarheid (investering en beheer) en omgeving. Parallel daaraan is in overleg met de gemeente Nieuwegein gekozen voor een uitwerking met het betrekken van diverse omgevingspartijen. Deze partijen is gevraagd welke aspecten naar hun mening zwaarwegend zijn bij de totstandkoming van een voorkeursvariant en waar mogelijk meegenomen in de uitwerking hiervan.

Op basis van dit MCA is de derde oplossingsrichting door het algemeen bestuur van het waterschap als uit te voeren voorkeursvariant vastgesteld op 19 mei 2021. Zie figuur 9 tot en met 12 voor artist impressions.

Deze variant scoorde met name goed omdat:

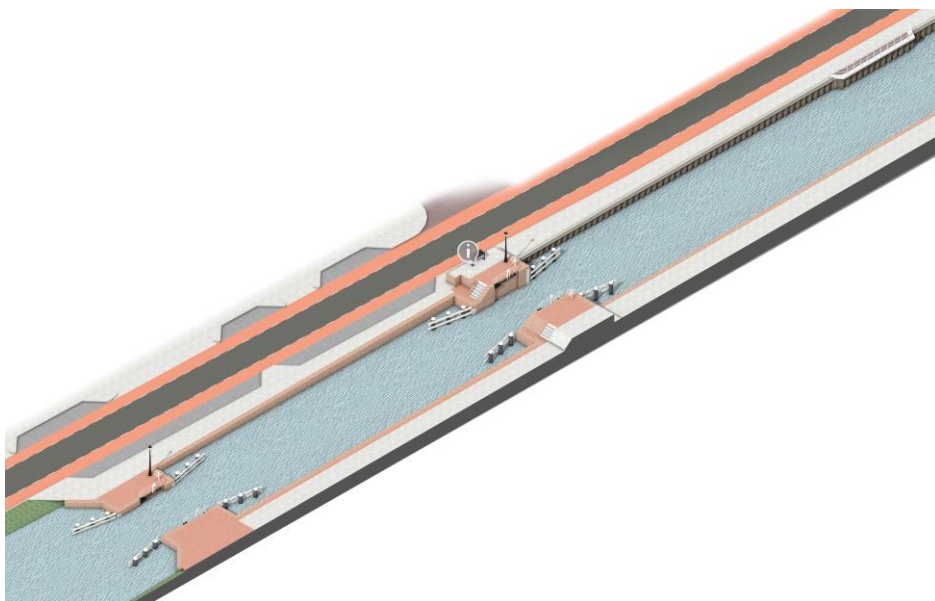
- De vorm en specifieke kenmerken van de sluis behouden blijven waardoor er recht wordt gedaan aan de cultuurhistorische waarde.
- De investeringskosten en de kosten voor beheer en onderhoud flink lager zijn dan de andere varianten. Op deze wijze vindt een doelmatige verruiming van de doorstroming plaats, waarbij toch recht wordt gedaan aan de (geringe) monumentale status van de sluis.
- De overlast voor verkeer, aangrenzende bedrijven en aanwonenden en vaarwegverkeer tijdens de uitvoering bij deze variant het laagst is.
- De risico's tijdens de uitvoering van deze variant het laagst zijn en goed beheersbaar zijn.

Vanuit het omgevingsproces is daar een aantal randvoorwaarden aan toegevoegd:

- De vorm van de sluis blijft behouden
- De uitstraling van het complex verbeteren
- Kenmerkende elementen keren zoveel als mogelijk terug
- Zoveel mogelijk hergebruik van materialen

Een wens van de omgeving is om de oude sluisdeuren als verwijzing naar de historie te behouden voor de gemeente Nieuwegein. Het waterschap en gemeente Nieuwegein gaan hier graag in mee. Los van de in het voorliggend stuk beschreven plannen voor de Doorslagsluis wordt nog onderzocht hoe hier invulling aangegeven kan worden.

Mogelijkheden zijn het plaatsen van een deur in een museum, als kunstwerk of als markant onderdeel van de herinrichting van de Herenstraat.

Figuur 9: Nieuwe situatie sluishoofden en brughoofd

Figuur 10: Nieuwe situatie brughoofd

Figuur 11: Nieuwe situatie lage sluishoofden

Figuur 12: Nieuwe situatie hoge sluishoofden

2.3.4 De weg naar de verder uitgewerkte voorkeursvariant

Uit bestuurlijke overleggen met de gemeente Nieuwegein en drie presentaties aan de gemeenteraad (januari, april en juni 2021) bleek dat men zich kan vinden in de voorkeursvariant, maar men wel veel waarde hechtte aan het behoud van de cultuurhistorische uitstraling van de locatie. Hetzelfde standpunt werd ook uitgedragen door de Monumentencommissie van de gemeente Nieuwegein. In samenspraak met de Historische Kring Nieuwegein, het wijknetwerk Jutphaas-Wijkersloot en omwonenden is nagedacht over een verdere invulling van het ontwerp. Hier zijn meerdere (digitale) bijeenkomsten voor georganiseerd in 2020 en 2021. Het resultaat is daarmee een, door de omgeving, breed gedragen ontwerp. Op 14 juli 2021 heeft de gemeenteraad van Nieuwegein ingestemd met de uitvoering van de voorkeursvariant.

2.4 Benodigde vergunningen en ontheffingen

Het waterschap zorgt voor het aanvragen van de benodigde vergunningen en ontheffingen en het doen van meldingen bij bevoegd gezag instanties. Uit een eerste vergunningenscan blijkt dat in elk geval de volgende vergunningen en meldingen nodig zijn:

- Omgevingsvergunning. De omgevingsvergunning zal worden aangevraagd bij de gemeente Nieuwegein. Deze vergunning is benodigd voor verschillende onderdelen, waaronder de (sloop- en bouw) werkzaamheden bij het monument en het uitvoeren van werkzaamheden in gebied met archeologische waarde en een waterkering.
- Melding Sanering. Voor de benodigde bodemsanering zal bij de gemeente een melding 'Besluit Uniforme Saneringen' gedaan worden.

Door het opstellen van een ecologisch werkprotocol en het nemen van mitigerende maatregelen worden tijdens de uitvoering negatieve effecten op beschermde soorten voorkomen. Er is geen ontheffing Wet Natuurbescherming nodig. Tevens bevinden zich geen beschermde natuurgebieden in de buurt van het plan (het dichtstbijzijnde natura 2000-gebied (uiterwaarden Lek) bevindt zich op ongeveer 8 km afstand).

Er wordt nog een onderzoek gedaan naar de stikstofdepositie als gevolg van de uitvoering van dit project op het dichtstbijzijnde natura 2000-gebied.

Ook zullen enkele tijdelijke vergunningen nodig zijn tijdens de uitvoering. De aanvraag van deze tijdelijke vergunningen gebeurt door de aannemer. Hij beschikt over de relevante informatie die bij deze aanvragen nodig is. Denk hierbij bijvoorbeeld aan, meldingen/vergunningen en toestemmingen met betrekking het tijdelijk bemalen/lozen, hinder door (sloop)werkzaamheden en stremmingen van (vaar)wegen.

De aanvraag van tijdelijke vergunningen gebeurt in overleg met de gemeente, zodat bepaald kan worden of en zo ja welke vergunningen en toestemmingen nog meer nodig zullen zijn.

Of een bestemmingsplanafwijking nodig is, gaan we nog onderzoeken aan de hand van een verder uitgewerkt ontwerp.

2.4.1 Kabels en leidingen

Er is een melding uitgevoerd bij het KLIC (Kabels en Leidingen Informatie Centrum) om informatie te krijgen over kabels en leidingen. Verder zijn proefsleuven gegraven om de mogelijke aanwezigheid van kabels en leidingen vast te kunnen stellen. In het plangebied bevinden zich geen kabels en leidingen die planologisch zijn vastgelegd in het bestemmingsplan.

Bij het opstellen van een boorplan door de aannemer is rekening gehouden met de aanwezige kabels en leidingen. O.a. het werkterrein van Ecolab wordt voorzien van data, gas en elektra. Deze liggen met een zinker onder de watergang en vormen mogelijk een beperking bij de uitvoering. Het waterschap is hierover in gesprek met Ecolab en de netbeheerder. Indien mogelijk wordt langs de kabels heen gewerkt of worden er tijdens de werkzaamheden extra maatregelen getroffen, zodat geen schade aan de kabels optreedt en de ligging en functionaliteit van deze kabels gewaarborgd blijven. Als dit niet mogelijk blijkt te zijn, zullen de kabels, in overleg met de beheerders, (tijdelijk) worden verplaatst.

3 Deel III: Rechtsbescherming

3.1 Procedure projectplan

Zienswijze in de ontwerpfase

Het ontwerp-projectplan zal gedurende zes weken ter inzage liggen van 27 augustus 2021 tot en met 8 oktober 2021. Belanghebbenden kunnen tijdens deze periode hun zienswijze op het ontwerp-projectplan mondeling of schriftelijk kenbaar maken aan het waterschap.

Definitieve vaststelling projectplan

De ingediende zienswijzen worden door het waterschap in behandeling genomen. Als een zienswijze gegrond is geacht, wordt het ontwerp-projectplan daarop aangepast. Alle zienswijzen worden met de beantwoording gebundeld in een inspraaknota. Het projectplan wordt samen met de inspraaknota door het college van dijkgraaf en hoogheemraden vastgesteld conform het mandaatbesluit van het algemeen bestuur.

Beroep na definitieve vaststelling projectplan

Na vaststelling van het projectplan door het college van dijkgraaf en hoogheemraden kan een belanghebbende beroep instellen, conform artikel 8:1 Algemene wet bestuursrecht. Een belanghebbende dient daartoe binnen zes weken na de bekendmaking beroep in te stellen bij de rechtbank.

Een beroepschrift dient te zijn ondertekend en dient tenminste te bevatten: de naam en het adres van de indiener, de dagtekening, een omschrijving van het projectplan waartegen het beroepschrift is gericht en de gronden van beroep. Een beroepschrift moet in tweevoud worden gericht aan de Rechtbank Midden-Nederland, Afdeling Bestuursrecht, Postbus 16005, 3500 DA Utrecht, onder overlegging van een afschrift van dit projectplan. Het beroep kan ook digitaal ingesteld worden bij genoemde rechtbank via <http://loket.rechtspraak.nl/bestuursrecht>. Daarvoor moet u wel beschikken over een elektronische handtekening (DigiD). Kijk op de genoemde site voor de precieze voorwaarden.

Op de vaststelling van dit projectplan is de Crisis- en herstelwet van toepassing. Dit betekent dat in het beroepschrift van alle gronden van het beroep kenbaar moeten worden gemaakt. Na afloop van de beroepstermijn van zes weken kunnen geen beroepsgronden meer worden ingediend.

Voor het instellen van beroep is griffierecht verschuldigd van € 181,- voor een natuurlijke persoon en € 360,- voor een rechtspersoon.

Voorlopige voorziening

Aangezien het instellen van beroep geen schorsende werking heeft (dat wil zeggen dat het projectplan direct in werking treedt), kan een verzoek om voorlopige voorziening (schorsing) worden ingesteld indien onverwijlde spoed, gelet op de betrokken belangen dat vereist. Dit verzoek moet worden gericht aan de Voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland, op het bovengenoemde adres. Een voorwaarde hiervoor is dat ook beroep wordt ingesteld.

Voor het verzoek tot voorlopige voorziening is opnieuw griffierecht verschuldigd van € 181,- voor een natuurlijke persoon en € 360,- voor een rechtspersoon.

Nadeelcompensatie

Bij schade die het gevolg is van een rechtmatig genomen besluit of rechtmatig feitelijk handelen, kunnen belanghebbenden op grond van artikel 7.14 Waterwet en de Verordening nadeelcompensatie Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden 2020 een verzoek tot schadevergoeding indienen. Een belanghebbende komt voor een vergoeding in aanmerking, voor zover de schade redelijkerwijze niet of niet geheel te zijnen laste hoort te blijven en voor zover de vergoeding niet of niet voldoende anderszins verzekerd is. Het verzoek tot vergoeding van de schade bevat een motivering en een onderbouwing van de hoogte van de schade.

Bijlage A Referentie ontwerp

